

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

PaedDr. Melinda Šteinerová

Využitie motívov regionálnej architektúry na hodinách Výtvarnej prípravy

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Bratislava
2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: PaedDr. Melinda Šteinerová

Kontakt na autora: Stredná umelecká škola Ladislava Bielika, Vajanského 23, Levice,
93401, e-mailová adresa: suslbielika@mail.t-com.sk
www.suslbielika.edu.sk

Názov OPS/OSO: Využitie motívov regionálnej architektúry na hodinách Výtvarnej prípravy

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2014
VII. kolo výzvy

Odborné stanovisko vypracoval: Mgr. Slávka Gécová

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

kultúrna pamiatka, výtvarná výchova, výtvarná príprava, prax, dejiny umenia, románsky sloh, gotika, renesancia, barok, klasicizmus, konštruktivizmus, funkcionalizmus, secesia, romantizmus, neoslohy, architektúra budovania socializmu, výkres, metodická pomôcka

Anotácia

Práca sa zaoberá hmotnými nehnuteľnými pamiatkami výtvarnej kultúry v levickom regióne a ich využitím vo výtvarnom vzdelávaní žiakov a študentov. Mapuje kultúrno-historické pamiatky v regióne nielen po teoretickej ale aj po praktickej stránke, chronologicky ich rozdeľuje a vyberá spomedzi nich reprezentatívne kusy, na ktorých sa dajú najlepšie rozoznať základné prvky jednotlivých umeleckých slohov a štýlov, kvôli zostaveniu metodickej pomôcky na výučbu výtvarnej prípravy, dejín výtvarnej kultúry, výtvarnej výchovy, estetickej výchovy a praxe. Keďže otázka regionálnej architektúry sa stáva stále aktuálnejšou a pálčivejšou, no mapovanie hmotných architektonických pamiatok a ich transformácia do metodických pomôcok stále absentuje, rozhodla som sa tieto pamiatky zmapovať a vytvoriť metodické pomôcky, ktoré by učiteľom slúžili na hodinách výtvarnej výchovy, výtvarnej prípravy, navrhovania, praxe, dejín kultúry, či estetiky nielen po stránke teoretickej, ale aj ako východiskové body pri vlastnej kreatívnej tvorbe žiakov a študentov. Týmito metodickými pomôckami som sa snažila vytvoriť medzipredmetové vzťahy hlavne medzi výtvarnou prípravou a dejinami výtvarnej kultúry, keďže sa veľmi často stretávam s javom, že študenti poznajú svetové pamiatky ako napr. Notre Dame v Paríži a my tu doma máme rovnako významné pamiatky z rovnakého slohového obdobia so všetkými charakteristickými prvkami a študenti, hoci dané stavby poznajú, vôbec si ich významnosť a kultúrno-historickú skutočnosť neuvedomujú. A práve v učení sa s využívaním regionálnych zdrojov vidím veľký potenciál aj do budúcnosti. Takýmto spôsobom sa v žiakoch a študentoch dá vybudovať návyk pozitívne vnímať kultúrne hodnoty našej krajiny.

OBSAH

ÚVOD	5
1 OPIS OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI V PRAXI	7
1.1 Kontext a rámec	7
1.2 Špecifiká cieľovej skupiny.....	7
1.3 Ciele osvedčenej pedagogickej skúsenosti	7
1.4 Metodológia a vymedzenie kompetencií	8
2 DIDAKTICKÝ PROJEKT	9
2.1 Pedagogický prieskum	9
2.2 Analýza pedagogického prieskumu	9
2.3 Predpríprava pri tvorbe metodických pomôcok	9
3 TVORBA A VYUŽITIE METODICKÝCH POMÔCOK V PRAXI	13
4 ŠTRUKTÚRA A PRIEBEH VYUČOVACEJ HODINY	23
4.1 Opis štruktúry vyučovacej hodiny	23
4.2 Rozpis štruktúry vyučovacej hodiny	25
ZÁVER	28
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV	29
Zoznam príloh	30
Príloha 1 Metodická pomôcka - Románsky sloh	31
Príloha 2 Metodická pomôcka - Gotický sloh	32
Príloha 3 Metodická pomôcka - Renesančný sloh	33
Príloha 4 Metodická pomôcka - Barokový sloh	34
Príloha 5 Metodická pomôcka - Klasicizmus	35
Príloha 6 Metodická pomôcka - Secesia, romantizmus a neoslohy	36
Príloha 7 Metodická pomôcka - Konštruktivizmus	37
Príloha 8 Metodická pomôcka - Funkcionalizmus	38
Príloha 9 Metodická pomôcka - Povojnové obdobie, architektúra tzv. budovania socializmu.....	39
Príloha 10 Ukážky študentských prác	40
Príloha 11 Ukážky študentských prác	41

ÚVOD

Historická architektúra v mestách a na vidieku našej krajiny je rôznorodá, zaujímavá a špecifická. Zahŕňa románske, gotické, renesančné, barokové, secesné prvky, prvky rozličných neoslohov, stavby z okruhu priemyselnej revolúcie, stavby totalitného režimu i súčasnú architektúru postmodernity. Vo svojich regionálnych odtieňoch sú tu zastúpené všetky umenovedné slohy, čo mnohí študenti ani netušia a viacerí pedagógovia si to neuvedomujú. A tomu nie je tak iba v Leviciach a okolí, keďže práve vďaka pedagogickému pôsobeniu v tomto meste sa zameriavam na túto oblasť, ale je tomu tak aj v ostatných regiónoch krajiny. A práve tieto dôvody ma viedli k tomu, aby som pamiatky mesta, v ktorom pôsobím a v ktorom sa naši študenti formujú a vyvíjajú zmapovala, vytvorila si metodické pomôcky, ktoré sa dajú využívať na hodinách výtvarnej výchovy, výtvarnej prípravy, dejín umenia na zjednodušenie a pochopenie výtvarného zadania. Tieto metodické pomôcky študentom uľahčujú výtvarné spracovanie niektorých tém z tematického okruhu predmetu výtvarného zamerania, zároveň uľahčujú pochopenie dejín výtvarnej kultúry, ktoré majú študenti stredných umeleckých škôl od druhého ročníka až po štvrtý ročník a nadväzujú na predmety ako sú dejepis, technológia a prax.

Mladý človek, študent strednej umeleckej školy je tabula rasa – nepopísaná doska, ktorá ani len netuší, aké sú špecifické výtvarné témy, zadania, zamerania, ako sa dajú uchopiť niektoré čiastkové témy a skĺbiť aj s regionálnymi dejinami, dejinami výtvarnej kultúry, konkrétne architektúrou mesta, v ktorom študuje, ktoré ho formuje a podporuje jeho profesijný rast. A na pleciah dospelých jedincov, hlavne na pedagógoch odborných a umenovedných predmetov spočíva to sladké bremeno sprostredkovania takéhoto tajomstva mladému človeku. Od neho potom závisí ako vštepí svojim študentom lásku ku kultúrnym a umenovedným hodnotám.

Architektúra sama o sebe a architektonické pamiatky tvoria špecifickú umeleckú oblasť, sú syntézou funkčných, konštrukčných, technických a ekonomických otázok s otázkami umeleckými, sú a majú byť jednotiacim prvkom, akýmsi spojivom medzi vedou, technikou a umením.

1 OPIS OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI V PRAXI

1.1 Kontext a rámec

Navrhované aktivity boli realizované na strednej umeleckej škole, pričom za strednú umeleckú školu považujem školu, ktorá poskytuje úplné stredné odborné vzdelanie v umenovednom, umeleckom a umeleckoremeselnom smere podľa klasifikácie ISCED.

Na jednotlivých hodinách učiteľ pracuje s vlastnými metodickými pomôckami, počítačom, dataprojektorom, prípadne s interaktívnou tabuľou, klasickou tabuľou a mnohými zdrojmi informácií ako sú knižné publikácie, fotografie, internet, ukážky žiackych prác i svojich vlastných prác.

Aby mohol učiteľ vlastné metodické pomôcky úspešne integrovať do vyučovacieho procesu, musí si ich vopred vytvoriť, najlepšie z vlastného zdroja, ale poslúžia aj fotografie, internet, knihy. Je potrebné vybrať tie najreprezentatívnejšie architektonické celky, ktoré študenti apriori budú poznať. To znamená, zmapovať tieto pamiatky a spraviť si z nich fotografickú databázu. Ďalším krokom bude skenovanie, prekreslenie a úprava v grafických počítačových programoch ako je Corel Draw a Adobe Photoshop. To predpokladá u učiteľa znalosť práce na počítači a ovládanie grafických programov. Tak isto sa u učiteľa predpokladá znalosť regiónu, v príklade, ktorý uvádzam na týchto stránkach najmä v oblasti architektúry. Ďalej sa u učiteľa predpokladá znalosť dejín umenia.

Zo strany žiakov sa spočiatku takáto aktivita nevyžaduje. Keďže žiaci stredných umeleckých škôl majú v učebných osnovách od druhého ročníka predmet počítačová grafika a od druhého ročníka aj predmet dejiny výtvarnej kultúry, takúto aktivitu si počas štvorročného štúdia samy osvoja a vďaka metodickým pomôckam vytvorených učiteľom sa im tento proces osvojovania si vedomostí výrazne uľahčí. S určitosťou by ale študenti mali aspoň zbežne poznať pamiatky svojho okolia, a ak ich nepoznajú, bolo by dobré absolvovať exkurziu do mesta a okolia, aby to, s čím budú pracovať, resp. pracovali mohli konfrontovať s reálnym stavom.

1.2 Špecifiká cieľovej skupiny

Mnou navrhované aktivity na rozvíjanie tvorivej činnosti a zároveň na uľahčenie zapamätania si kultúrnohistorických a umenovedných špecifik boli realizované v prvom a druhom ročníku strednej umeleckej školy na hodinách výtvarnej prípravy, ale dajú sa realizovať aj na hodinách praxe, navrhovania, dejín výtvarnej kultúry, rovnako na druhom stupni základných škôl v ôsmom a deviatom ročníku a v osemročných gymnáziách na hodinách výtvarnej výchovy a estetiky.

Mnou navrhované aktivity sú určené pre učiteľov výtvarnej výchovy, estetiky a dejín umenia.

1.3 Ciele osvedčenej pedagogickej skúsenosti

Cieľom práce je poskytnúť niekoľko námetov na vytvorenie si vlastných metodických pomôcok pomocou IKT vo vyučovaní výtvarných a umenovedných predmetov, ktoré obohatia vyučovanie výtvarnej výchovy, výtvarnej prípravy, estetiky alebo dejín umenia a prebudia v žiakoch záujem o poznanie vlastnej kultúrnej minulosti. Zároveň by mali pomôcť pedagógom prepájať vyučovacie jednotky s ostatnými príbuznými predmetmi

(dejepis, dejiny výtvarnej kultúry, estetika, prax, výtvarná výchova, výtvarná príprava, navrhovanie) a s existujúcou realitou a zároveň rozvíjať kľúčové kompetencie vo vyučovacom procese.

V súčasnosti v školstve vývoj v oblasti IKT dynamicky napreduje, IKT sa využívajú pri výuke cudzích jazykov, informatiky, počítačovej grafiky, dejín umenia, dejepisu, fyziky, matematiky.... Pre kvalitné a nejednostranné využívanie týchto technológií je potrebná správna miera odstupu, individuálny a tvorivý prístup nielen zo strany učiteľa, ale i zo strany žiakov.

Netreba zabúdať na mieru uvedomenia si historickej skutočnosti a najmä na živelnú tvorivú prácu žiakov, ktorí vo výtvarných činnostiach nachádzajú mieru relaxácie a tvorivej sebaaprezentácie.

1.4 Metodológia a vymedzenie kompetencií

V práci uvádzam konkrétne postupy pri tvorbe vlastných metodických pomôcok a ich následné využívanie vo vyučovacom procese na hodinách výtvarnej prípravy. Aktivizujúce metódy a formy vyučovania na hodinách výtvarnej výchovy a estetiky na základných školách a osemročných gymnáziách a hodinách výtvarnej prípravy na stredných umeleckých školách nám umožňujú rozvíjať nielen poznávacie, ale i tvorivé vedomie u žiakov. S tým je spojená zodpovednosť a rozvoj kreativity a tvorivého myslenia.

Keďže postatou aktivizujúcej metódy je plánovať, organizovať a riadiť vyučovanie tak, aby k splneniu výchovno-vzdelávacieho cieľa došlo prostredníctvom vlastnej poznávacej činnosti žiakov (http://www.pdf.umb.sk/~lrovnanova/PL_aktivizujuce_metody_text.pdf, 13. 3 2014). Vyhotovila a rozdistribuovala som im dotazník, ktorý obsahoval základné otázky, resp. úlohy, aby som v nich vzbudila zvedavosť, resp. záujem o tému, ktorou boli architektonické pamiatky v regióne.

2 DIDAKTICKÝ PROJEKT

2.1 Pedagogický prieskum

Prvým krokom na vyučovacej hodine bolo urobiť si malý prieskum informovanosti a záujmu študentov o pamiatky hmotnej kultúry. Nezameriavala som sa na pamiatky hmotnej kultúry vo všeobecnosti, ale vyčlenila som si oblasť záujmu, región v ktorom pôsobím (Levice a blízke okolie, región Tekov). Metódu prieskumu som zvolila dotazníkovú, ktorá nezaberie študentom veľa času pri vyplňovaní, vzbudí u nich zvedavosť a záujem o pamiatky svojho regiónu. V neposlednom rade je táto metóda výskumu rýchlo a objektívne vyhodnotiteľná. Dotazníkom som sa nesnažila študentov vyčerpať (pozostával len zo šiestich otázok, resp. úloh), ale skôr vzbudiť u nich záujem, resp. zvedavosť.

Prvá otázka sa týkala záujmu o hmotné kultúrne pamiatky.

1. Zaujímáš sa o kultúrnohistorické pamiatky?

Druhú až piatu otázku som zamerala na empirické znalosti o pamiatkach. V šiestej otázke som nechala priestor na vlastné zobrazenie ideálneho vzhládu pre nich asi najznámejšej pamiatky – levického hradu (keďže sa nachádza v strede kultúrnej zóny mesta).

Z nastolených otázok vyplynulo, že išlo o kvalitatívny prieskum, zameraný na zisťovanie postojov respondentov k architektonickým pamiatkam v regióne zastupujúcich slohové obdobia kultúrnej histórie. V konečnej fáze prieskumu som sa však nevyhla ani kvantitatívnemu prístupu k problematike a vyvodu určitých záverov, vyplývajúcich zo štatistických výpočtov.

Pri formulovaní problémov som sa opierala o presne vymedzené pojmy, konštrukty (Chráska 2007, s. 16). Základom mi bol pojem architektonická pamiatka, ktorý je dosť presne definovaný či už po stránke vedeckej alebo legislatívnej.

2.2 Analýza pedagogického prieskumu

Z analýzy prieskumu som prišla k zisteniam, že študenti pamätihodnosti svojho regiónu vnímajú, že ich aj poznajú a vo veľkej miere sa ich aj snažia správne slohovo priradiť, hoci to sa nedá v úplnosti, keďže zatiaľ im tieto vedomosti chýbajú. Následná zvedavosť študentov po vyplnení dotazníka ma viedla k tomu, že som vypracovala metodické pomôcky viažuce sa na náš región a začala som ich pri práci na hodinách využívať.

Výrazne mi napomohli pri kreatívnej činnosti žiakov na hodinách výtvarnej prípravy. Takto som hravo a jednoducho do ich podvedomia dostávala vedomosti, hoci výsledkom ich činnosti bola vlastná tvorivá práca.

2.3 Predpríprava pri tvorbe metodických pomôcok

Učiteľ si musí dobre premyslieť, ktoré architektonické celky si do metodickéj pomôcky vyberie, aby boli čo najreprezentatívnejšie, žiakom a študentom čo najviac známe a aby sa na nich vykytovali tie architektonické prvky a detaily, ktoré najvýstižnejšie reprezentujú dané slohové obdobie. Tak napr. za reprezentanta secesie a neoslohov si zvoliť Mestský úrad a nie stavby ako Kalvínsky dvor, hotel Golden Eagle, hotel Lev, pretože predpokladá sa, že Mestský úrad pozná každý občan, hoci v ústnej forme treba spomenúť, že aj ostatné stavby sú z rovnakého obdobia, sú v jednej mestskej zástavbe,

čo súvisí s vnútorným vývojom v meste a s narastajúcimi požiadavkami na organizáciu života a bývania.

Učiteľ si musí rozvrhnúť čas, aby si pamiatky nafotil v prirodzenom svetle za dobrého počasia. Dostatok času musí venovať ich následnému spracovaniu v grafických programoch Corel Draw a Adobe Photoshop. Bez dôkladného spracovania metodickéj pomôcky ju nevie primerane využívať na vyučovacej jednotke. Tento čas, ktorý venuje jej spracovaniu si musí ubrať zo svojho voľného času, pretože počas vyučovania je nemysliteľné zvládnuť takýto niekoľko hodín trvajúci proces tvorby každej jednej metodickéj pomôcky.

Je potrebné vytvoriť si metodické pomôcky komplexne, od najstarších období až po súčasnosť. Ako základ som si zobrala vlastné fotografie priamo z miesta pamiatky. Pamiatky som si predtým pracne zmapovala a pozorne som si z nich vyberala tie najreprezentatívnejšie, na ktorých sú najlepšie zastúpené slohovo dôležité umelecké prvky a zároveň som brala ohľad na to, aby tieto pamiatky boli študentom čo najviac známe.

Vybrané a upravené fotografie som si prekreslila v grafických programoch, vyčistila tak, aby sa mi nestratili najdôležitejšie ukazovatele pre dané slohové obdobia. Takto upravená metodická pomôcka mi nielen teraz, ale aj v budúcnosti veľmi dobre poslúži na demonštráciu pri výučbe výtvarnej prípravy a študentom neskôr uľahčí štúdium ostatných pridružených predmetov.

Metodické pomôcky tvoria najvýznamnejšiu časť mojej práce, keďže žiaci, resp. študenti svoje okolie a pamiatky poznajú, len často nevedia, že sú historicky, či umenovedne významné a zároveň ich nevedia správne slohovo priradiť.

Na školách sa vo všeobecnosti podávajú informácie a príklady na jednotlivé slohové obdobia na základe ukážok svetových pamiatok, čomu som svedkom i na našej škole. Je to síce tradičný a správny postup, no mnohí študenti ani učitelia tieto pamiatky nikdy nenavštívia a nevedia si overiť skutočnosti, hoci sa to najlepšie dá práve na domácich pamiatkach, ktoré dennodenne vídajú, no neuvedomujú si, že sa radia do konkrétneho slohového obdobia a dajú sa aj výtvarne krásne využiť.

V období adolescencie u človeka vrcholí rozvoj kognitívnych schopností, na čo bezprostredne nadväzuje tvorivosť a snaha po originalite, všetko fenomény, ktoré sa pri vhodnom usmernení dajú pretransformovať do podoby prebudenia záujmu o výtvarné činnosti (Turek 2010, 82, 83).

Architektonické pamiatky konkrétneho slohu v regióne treba dôkladne zmapovať, od najstaršej dochovanej resp. stojacej pamiatky, až po súčasné stavby 21. storočia.

Medzi rukolapne doložiteľné, dodnes zachované stavby patria pamiatky obdobia nazývaného románsky sloh. Absentujú architektonické pamiatky zo starších období.

- **Románsky sloh** - je najpreukaznejšie zastúpený *kostolom v Kalinčiakove*. Dodnes patrí k jedným z najvýznamnejších a najlepšie zachovalým románskym sakrálnym architektonickým pamiatkam na území Slovenska a je najznámejším príkladom jednolod'ového tzv. vlastníckeho kostolíka, ktoré stavali miestni feudáli na svojich majetkoch (Jankovič a kol. 1978, s. 61).
- **Gotika** - medzi významné sakrálne pamiatky tohto obdobia patrí *kláštorný komplex v Hronskom Beňadiku*. Ide o veľký trojlod'ový halový kostol uzavretý trojicou polygonálnych presbytérií a dvojvežovým západným priečelím s bohato zdobeným hlavným portálom. Nad portálom sa nachádza veľké

lomené okno s bohatou kružbou. Vnútrotný priestor kostola je zaklenutý krížovou rebrovou klenbou. Na južnej strane kostola sa zachovalo jedno krídlo gotickej krížovej chodby (Balogh – Dercsényi – Garas – Gerevich 1961, s. 163, 232).

- **Renesancia** - jej najkrajším reprezentantom je *Dobóovský kaštieľ levického hradu* postavený na obranu pred tureckým nebezpečenstvom.
- **Barok** - cennou budovou tohto slohu je bývalá *mestská radnica v Pukanci*, terajší obecný úrad. Pred budovou radnice stojí trojičný stĺp postavený v tom istom slohu na pamiatku ukončenia cholery. Túto sochársko - architektonickú kompozíciu tvorí oktogonálny stĺp na podstavci v tvare gréckeho kríža (Súpis 1969, s. 581).
- **Klasicizmus** - reprezentantom tohto slohového obdobia je jednopodlažný *kaštieľ v Kalinčiakove* so spojovacím stĺporadím (Súpis 1968, s. 6).
- **Secesia, neskorý romantizmus a neoslohy** - secesná budova *Mestského úradu* so vstupný trojosovým rizalitom. Na bokoch hlavného priečelia sú nárožné polygonálne arkiery s cibulovitou strechou (Súpis 1968, s. 187), *štvorpodlažná budova Učiteľského ústavu na Kalvárii*, dnes Pedagogická a sociálna akadémia v Leviciach postavená v štýle anglických college (Švolíková 2005, s. 278), *hotel Lev*, romantizujúca neoklasicistická *židovská synagóga* (Súpis 1968, s. 188) a ďalšie.
- **Konštruktivizmus** - moderné technologické postupy súviseli s uplatňovaním nových materiálov ako bola liatina, oceľ, železobetón, tesne spätých s priemyselnou revolúciou. Preto aj väčšina zachovaných konštruktivistických stavieb je z oblasti priemyslu, obchodu a dopravy (Pijoan 2000, s. 33). Jeho najvýznamnejším reprezentantom v Leviciach je *Schoellerov mlyn*. Použité sú na ňom moderné postupy a materiály ako sú oceľové konštrukcie a vonkajšie železné schodisko.
- **Funkcionalizmus** - oproti predchádzajúcim štýlom sa vyznačuje strohosťou, využíva oceľové konštrukcie, prefabrikované dielce a interiéry sú presvetlené veľkými sklenenými plochami (Pijoan 2000, s. 33). *Dom na Námestí E. Maróthy - Šoltésovej v Leviciach* je dielom bratislavského architekta A. Drexlera. Na prízemí sa nachádzajú obchodné priestory, na poschodí obytné priestory. Súvislé pásové okná prechádzajú cez zaoblené nárožie. Fasáde dominuje lodžia a sklenený rizalit so schodiskom (Tolnai 2006, s. 50). Ďalšia významná stavba z tohto obdobia je budova *Okresného súdu* na Mlynskej ulici v Leviciach projektovaná Milanom Harmincom (Slovensko 1979, s. 842 - 845).
- **Architektúra tzv. obdobia budovania socializmu** - charakteristická pre roky 1948 – 1989. V Leviciach a ich okolí sa z tohto obdobia zachovalo množstvo pamiatok, dalo by sa povedať najviac. Patria k nej nájomné, činžovné domy, verejné stavby, ako sú hotely, úrady, nemocnice, banky, obchodné domy, materské škôlky, základné a stredné školy, športoviská a pamätníky, ktoré sú sčasti sochárskymi a sčasti architektonickými pamiatkami. Medzi takéto stavby patrí: *Hotel Atóm*, kultúrny dom *Družba*, centrum kultúry *Junior*, budova obchodných domov *Perec, Pokrok, Ditúria*,

Nitrazdroj, väčšina sídliskových činžovných domov i množstvo pamätníkov. Táto masívna výstavba obdobia socializmu v Leviciach bola spojená so stavbou atómovej elektrárne Mochovce, kedy bolo potrebné v meste ubytovať množstvo robotníkov podieľajúcich sa na výstavbe elektrárne.

3 TVORBA A VYUŽITIE METODICKÝCH POMÔCOK V PRAXI

Na základe predchádzajúcich zistení som vytvorila metodické pomôcky, ktoré študentom uľahčia rozpoznávanie jednotlivých slohových prvkov v praxi. Keďže ide o pamiatky, ktoré dennodenne vídajú, ľahšie si uvedomia jednotlivé špecifiká konkrétnych slohových prvkov a období, pričom si tieto špecifiká môžu odpozorovať priamo na pamiatke.

Vytvorila som 9 metodických pomôcok. Na každé slohové obdobie som vybrala pamiatku, ktorá ho najlepšie reprezentuje.

Tvorba metodickéj pomôcky - Románsky sloh

Za reprezentanta **románskeho slohu** v regióne Tekov som zvolila emporový **kostol v Kalinčiakove**. Stojí vedľa hlavnej cesty z Levíc do Šiah, navyše povedľa neho musí prejsť každý, kto smeruje na termálne kúpalisko Margita-Ilona, situované na okraji mestskej časti Kalinčiakovo. Preto ho pozná takmer každý obyvateľ regiónu, vrátane študentov. Stavba predstavuje vzácne zachovaný príklad vidieckej románskej sakrálnej architektúry. Slohovú čistotu narúša iba barokovo modelovaná strecha veže, inak na exteriéri kostola dominujú románske elementy: polkruhové zakončenia okien, apsida, oblúčikový vlys na jej stene, precízne opracované neomietnuté kvádrované murivo. V interiéri, ktorý prešiel v minulosti viacerými úpravami, je zachovaná pôvodná empora. Informačnú stránku metodickéj pomôcky pre románsky sloh som obmedzila na niekoľko základných údajov, ktoré študentom pomôžu zafixovať si nielen informácie samotné, ale zároveň po ich osvojení budú schopní na ich základe správne rozpoznať románske stavby aj románske slohové prvky na iných objektoch.

Prvým údajom je chronologická informácia o zaradení románskeho slohu do 10. – 13. stor. Vychádzam zo všeobecného datovania slohu v našich geografických podmienkach. Druhá poznámka zároveň poukazuje na veľkomoravské tradície. Upozorňuje študentov na fakt, že románsky sloh sa u nás nevzal z ničoho nič, ale sa vyvinul z predrománskej architektúry 9. storočia. Tretia informácia sa viaže priamo ku Kalinčiakovskému kostolu a jeho vybaveniu emporou.

Na fotografii šípkami poukazujem na vybrané architektonické detaily, ktoré majú určitú estetickú hodnotu a sú teda zaujímavé z hľadiska výtvarného. Ide o graficky nenáročné prvky, oblúky a línie. Pri umeleckom stvárnení ponúkajú možnosti rôzneho spracovania nielen obrysov, ale aj plôch nimi vymedzených.

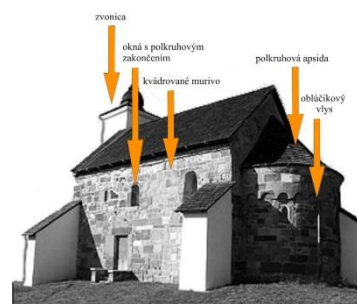

Obrázok 1 Kostol v Kalinčiakove
Prameň: vlastná fotografia

Románsky sloh

-10. - 13. storočie
- nadväzovanie na veľkomoravské tradície
- stavba panských emporových kostolíkov

Kostol v Kalinčiakove
Obrázok 2 Metod. pomôcka
Prameň: vlastný návrh

V tematických výchovno-vzdelávacích plánoch Strednej umeleckej školy Ladislava Bielika v študijnom odbore 8297 M fotografický dizajn v názve tematického celku Čiara s témou vyučovacej hodiny Kresba jednoduchých tvarov som študentom ako inšpiračný zdroj zadala základnú siluetu kalinčiakovského kostola. S využitím základných tvarov, rovných línií a ich členenia, zmnožovania, násobenia, či hromadenia vytvorili ornamente vychádzajúce z jednoduchých kresebných línií. Niektoré detaily pritom dokázali druhotne vyzdvihnúť práve jednoduchou hrou čiary.

Tvorba metodickej pomôcky - Gotický sloh

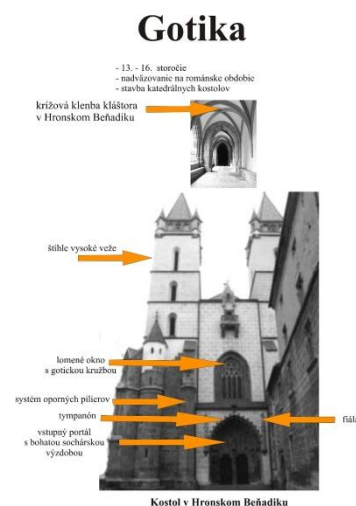
Najvhodnejším reprezentantom **gotického slohu** je **kláštorň kostol v Hronskom Beňadiku**. Na rozdiel od predchádzajúcej pamiatky ide o súčasť stavebného komplexu, známeho nielen na Slovensku ale aj za jeho hranicami. Pre študentov to takisto nie je neznámy objekt, nakoľko sa nachádza v strede obce pri hlavnej ceste smerom na Novú Baňu, situovaný na vyvýšenom mieste, vďaka čomu tvorí výraznú a nepriehľadnú dominantu okolia. Zvolila som pohľad na západnú fasádu kostola s bohato zdobeným portálom, keďže práve tu sa nachádza najviac výrazných slohových prvkov. Kostol je vyslovene ideálnym prostriedkom na oboznámenie študentov s charakteristikou gotiky, pretože jeho súčasná podoba si napriek nie práve najcitlivejšej prestavbe koncom devätnásteho storočia zachovala typický vrcholnogotický vzhlád anjouovského obdobia stredovekého Uhorska. Okrem toho som pripojila aj menší výrez fotografie zachovanej časti krížovej chodby kláštora. Tento záber nahrádza pohľad do gotického interiéru, keďže v chodbe je zachovaná vrcholnogotická krížová klenba.

Základné charakteristiky slohového obdobia som obmedzila na niekoľko málo poznatkov. Hoci gotika ako taká so sebou prináša veľké množstvo konštrukčných, vyzdobných aj typologických novinek, účelom mojej didaktickej pomôcky zostáva učenie prostredníctvom stvárňovania tvarov a detailov. Preto heslovitými informáciami obraciam pozornosť iba na rámcové datovanie gotiky u nás až do 16. storočia. Takisto zdôrazňujem nadväznosť gotiky na románsky sloh, aby si študenti uvedomili ich následnosť.

Z množstva detailov, ktorými beňadický kláštorň kostol doslova prekypuje, označujem jednak prvky, ktoré poukazujú na výrazné zmeny, ktoré gotika priniesla do ťažkopádnej románskej monumentality. Ide najmä o vertikality, reprezentovanú dvojicou vysokých štíhlych veží, typické fiály na portáli a vonkajší oporný systém stavby, umožňujúci stavať do výšky a zároveň preberajúci hlavnú nosnú funkciu od stien. Zoštíhľovanie architektúry je z výtvarného hľadiska veľmi vďačný námet, stvárňiteľný predovšetkým grafickými technikami. Podobne je to aj u iných zvýraznených slohových detailoch, ktoré sú založené na lineárnom vykreslení obrysu alebo štruktúry: krížová klenba kláštornej chodby, lomené gotické okno s kružbou a predovšetkým bohato zdobený hlavný portál, považovaný za jeden z najkrajších na Slovensku.

Obrázok 3 Kostol v Hr. Beňadiku
Prameň: vlastná fotografia

Obrázok 4 Metod. pomôcka
Prameň: vlastný návrh

V tematických výchovno-vzdelávacích plánoch Strednej umeleckej školy Ladislava Bielika v študijnom odbore 8261 M propagačná grafika v názve tematického celku Prostriedky výstavby a kompozície. Rytmus s témou vyučovacej hodiny Štylizovaný geometrický ornament. Kombinovaná technika - som študentom zadala ako inšpiračný zdroj lomené gotické okno a rozetu z kláštorného kostola v Hronskom Beňadiku ako nosný prvok so svojimi pravidelne sa opakujúcimi kružbovými elementmi. Prednú fasádu kostola mali poňať ako základ, resp. podklad, na ktorý vystavali farebné plochy rozličnými spôsobmi - maľba temperou, akrylom, akvarelom, koláž, kombinovaná technika a vytvárali nové zoskupenia, nový typ kružby, farebne členený na bloky. Táto hra s tvarmi a farbami, s radením, komponovaním, zoskupovaním a preskupovaním v študentoch vyvolávala pocity eufórie, evokovala pocity hravosti, keďže som im doniesla aj detský kaleidoskop ako ďalší inšpiračný zdroj a tam sa im každým pootočením kolieska vytvárali nové a nové farebné zoskupenia.

Tvorba metodickéj pomôcky - Renesancia

Renesanciu, znovuzrodenie antiky, predstavuje ako najcharakteristickejší objekt **Dobóovský kaštieľ v Leviciach**. Uvedenú stavbu som zvolila, pretože je súčasťou levického hradného areálu, ktorý dôverne pozná každý študent školy z kolektívnych návštev a z konania školských výstav. Hradné nádvorie je bežne prístupné, takže Dobóovský kaštieľ sa dá prezrieť zo všetkých strán. Aj interiér je verejnosti dobre známy, nakoľko sa v ňom nachádzajú výstavné aj spoločenské priestory Tekovského múzea. Ide o pekný príklad reprezentačného šľachtického sídla zo 16. storočia, spájajúci renesančnú striedmosť s veľkorysosťou a eleganciou, náležiacou ku konkrétnej spoločenskej vrstve.

Chronologické vymedzenie si vyžaduje vysvetliť študentom, prečo sa v 16. storočí prekrývajú na našom území dva slohy. Domnievam sa, že na pochopenie súvislostí je nutné nadviazať na vedomosti z dejepisu (vzialenosť od Talianska-kolísky renesancie, kľúčové politické zvraty doby, najmä turecké vojny a pod.). Na rozdiel od predchádzajúcich dvoch slohov informačne neprepájam renesanciu s predchádzajúcim obdobím, pretože v skutočnosti vyrastá z úplne iných koreňov ako gotika. Práve naopak, v metodickéj pomôcke zdôrazňujem inšpiráciu antikou. Tretia informácia zas charakterizuje regionálne, stredoeurópske špecifiká renesančnej architektúry, kedy dominuje stavba fortifikačných objektov a šľachtických sídel. Účelom pomôcky teda nie

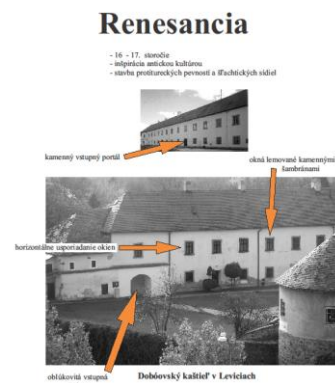
je podávať všeobecné informácie, ktoré si študent môže vyhľadať v hociktovej encyklopédii alebo na internete, ale zdôrazniť špecifiká domácich pamiatok, s ktorými sa stretáva prakticky denne.

Detaily, zvýraznené na metodickej pomôcke šípkami, poukazujú na zásadné zmeny v tvarosloví renesančnej architektúry v porovnaní s gotikou. Zábery sú zámerne zvolené tak, aby vynikla horizontalita stavby, zvýraznená radmi rovnakých okien na oboch podlažiach kaštieľa. Z výtvarného hľadiska takisto dominuje porovnanie s predchádzajúcim slohovým obdobím. Antická čistota tvarov, absencia prebujnej výzdoby dáva študentom priestor pre vlastné chápanie a stvárnenie stavby, detailov, ducha doby... Ostatné prvky (portál, brána, okenné šambrány) dokresľujú celkovú vizáž renesančného šľachtického sídla a tiež zdôrazňujú razantnú zmenu tvaroslovia v priebehu jediného storočia.

Obrázok 5 Levický hrad

Prameň: vlastná fotografia

Obrázok 6 Metod. pomôcka
Prameň: vlastný návrh

Tvorba metodickej pomôcky - Barok

Pamiatkami z obdobia **baroka** paradoxne Levice a ich okolie neoplývajú. Výber vhodného objektu teda predstavoval istý problém. Zreteľné atribúty barokovej architektúry ponúka ako najbližšia **budova radnice s trojičným stĺpom** v popredí, nachádzajúca sa na námestí **v Pukanci**. Pochádzajú z 18. storočia, z posledného obdobia rozkvetu kedysi významného banského mestečka. Absencia bližšej markantnej barokovej pamiatky ma však prinútila zvoliť uvedenú stavbu. Hoci väčšine študentov môže byť neznáma, pri vhodnom zdôraznení jej špecifik v návaznosti na ďalšie pamiatky v okolí (gotický kostol sv. Mikuláša, zachované mestské hradby...) možno dosiahnuť vyvolanie záujmu o tento skrytý klenot historickej architektúry, ktorým Pukanec nesporne je.

Z informačných poznámok didaktickej pomôcky prvé miesto zaberá chronologické zaradenie slohu rámcovo do 18. storočia. Tento údaj viac-menej presne zodpovedá skutočnosti, pretože v rámci regiónu absentujú staršie objekty, ktoré by mohli byť definované ako barokové. Ďalšie poznámky vymenúvajú novinky, ktoré barok priniesol do architektúry a umenia vo všeobecnosti (kaštiele, paláce, kalvárie, voľne stojace sochárske diela...). Dôležitou informáciou, definujúcou podstatu slohu, je veľká ozdobnosť. Pre študentov môže byť zároveň vedomosťou, vďaka ktorej spoľahlivo identifikujú každú výraznejšiu barokovú pamiatku.

Budova pukanskej radnice ponúka viacero charakteristických prvkov barokovej architektúry nielen z hľadiska popisného, ale aj umeleckého. Z tvaroslovia za

najvýraznejšiu považujem vysokú manzardovú strechu, ktorá stavbe dodáva typickú siluetu. Na uličnej fasáde treba študentom zdôrazniť aj množstvo dekoratívnych prvkov (štuky, lizény, rímsy...), pričom je vhodné poukázať na odklon od renesančnej triezvosti vo výzdobe, hoci základná forma stavby zostáva viac-menej nezmenená. Najcharakteristickejší barokový prvok vyobrazenej scenérie predstavuje trojičný stĺp v popredí. Pri striktnom dodržiavaní hlavnej myšlienky, ktorou je architektúra, som dlho zvažovala jeho zaradenie. Myslím si však, že primárnym účelom navrhovanej didaktickej pomôcky je ucelená plastická predstava o slohovom období. Trojičné a mariánske barokové stĺpy a súsošia bývajú často súčasťou architektonických a urbanistických celkov a preto ich nemožno oddeľovať od stavieb a brať ako solitéry. Navyše ich bohatá výzdoba ponúka spolu s dekoráciou fasády stavieb vhodnú inšpiráciu na výtvarný posun v akejkoľvek technike. Dynamika barokovej architektúry a barokového umenia všeobecne poskytuje študentom umeleckých smerov výraznú inšpiráciu, podnecuje fantáziu, ponúka tréning predovšetkým kresliarskych zručností.

Obrázok 7 Radnica v Pukanci
Prameň: vlastná fotografia

Barok

- 18. storočie
- výnaha kaštieľov a palácov
- stavba trojičných a mariánskych stĺpov
- výnaha kaštieľov a síech svätých
- bohatá ozdobnosť interierov a exteriérov

Radnica v Pukanci s trojičným stĺpom v popredí

Obrázok 8 Metod. pomôcka
Prameň: vlastný návrh

Tvorba metodickéj pomôcky - Klasicizmus

Za najvhodnejšiu stavbu, predstavujúcu **klasicizmus** som zvolila **kaštieľ v Kalinčiakove**. Podobne ako románsky kostol v tej istej mestskej časti Levíc, je dobre známy väčšine obyvateľov z okolia. Kalinčiakovský kaštieľ je najtypickejším príkladom klasicistickej architektúry vďaka čistej forme a výrazným slohovým prvkom. Okrem toho jeho bezprostredné okolie ponúka pohľad na inú charakteristickú črtu obdobia, zladenie s prírodou prostredníctvom parkovej úpravy.

Pri formulovaní prvej poznámky, týkajúcej sa časového vymedzenia slohového obdobia je znovu potrebné študentov oboznámiť s možnosťou časového prekryvania baroka a klasicizmu, ako aj so skutočnosťou, že v druhej polovici 19. storočia sa klasicizmus pomaly stráca v nástupe nových architektonických a umeleckých štýlov. Nasledujúce poznámky sa dajú rozdeliť na dve skupiny. Prvé dve poukazujú na dominujúce a úplne nové typy stavieb. Posledné dve informácie sa už venujú špecifikám klasicistickej architektúry. Predovšetkým je nutné zdôrazniť opätovný návrat k antickým inšpiráciám a zároveň neopomenúť, že s tým istým fenoménom sme sa stretli aj v renesancii. Poukázaním na cyklické javy v dejinách umenia študenti môžu pochopiť minulosť ako dynamický sled udalostí vo vzájomných súvislostiach, čo vystupuje v kontraste so strohým, statickým podaním histórie v učebniciach a odbornej literatúre.

Na fotografii fasády kalinčiakovského kaštieľa na prvý pohľad vynikajú antické architektonické prvky vstupného rizalitu a bočných krídel. Štíhle pseudodórske stĺpy,

výrazný trojuholníkový tympanón a minimalistická dekorácia vtahujú výtvarníka do hry základných geometrických tvarov, ktoré je možné v rozličných grafických technikách kombinovať, prelínať, ohýbať...

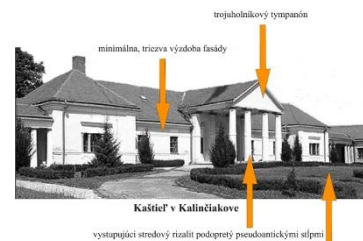

Obrázok 9 Kaštieľ v Kalinčiakovce
Prameň: vlastná fotografia

Klasicizmus

- 18. - 19. storočie
- stavba kaštieľov a kúrií
- výstavba tzv. tolerančných (protestantských) kostolov
- strieňmeť vo vzhľade sarkof
- inšpirácia antickou kultúrou

Obrázok 10 Metod. pomôcka
Prameň: vlastný návrh

V tematických výchovno-vzdelávacích plánoch Strednej umeleckej školy Ladislava Bielika v študijnom odbore 8261 M propagačná grafika v názve tematického celku *Plastickosť a priestor* s témou vyučovacej hodiny *Reliéf z papiera/kartónu* som študentom zadala motív kalinčiakovského kaštieľa, ktorý svojím tvarom presahuje bežne komponovanú architektúru a siluetou prirodzene vystupuje z priestoru. *Plastickosť a priestor* študenti zvýraznili vrstvením jednotlivých vrstiev kartónu, pričom budova kaštieľa tvorila kompaktný celok, vystupovali z nej okná, dvere a rizalít. Študenti povyrezávali z kartónu vždy o niečo menšie dvere a farebne jednotlivé veľkosti prečlenili. Jedny využili farebné papiere, resp. batikovaný papier, druhí čistý kartón, ktorý domal'ovávali až dodatočne, keď boli jednotlivé vrstvy zlepené a usušené. Táto hra s vrstvením ich natoľko zaujala, až začali rozmýšľať nad ďalšími presahmi reliéfu. Tematický výchovno-vzdelávací plán som splnila, pričom študenti získali poznatky nielen o reliéfe, ale zároveň si všimli množstvo detailov na budove z obdobia klasicizmu, ktoré doteraz prehliadali. Takto sa mi podarilo krásne prepojiť Výtvarnú prípravu s Dejinnami výtvarnej kultúry a zároveň sa zamerať na regionálne architektonické skvosty.

Tvorba metodickéj pomôcky - Secesia, romantizmus a neoslohy

Pri tvorbe metodickéj pomôcky, zameranej na rôznorodé architektonické štýly druhej polovice 19. storočia som riešila primárnu otázku ich definície. Odborná literatúra zaujíma k **secesii, romantizmu a neoslohom** pestrú škálu stanovísk. Pravdu povediac aj v skutočnosti sa stavby až do začiatku prvej svetovej vojny dajú častokrát iba ťažko presne štýlovo zdefinovať, nakoľko na nich možno vidieť charakteristické prvky viacerých architektonických a umeleckých smerov. Našťastie po dokonalý príklad tohto javu netreba chodiť ďaleko, **budova Mestského úradu v Leviciach** spája vo svojom interiéri aj exteriéri dostatok prvkov všetkých uvedených štýlov. Pre študentov ide o veľmi dobre známu budovu, stojacu v centre mesta, viditeľnú z každej strany, keďže nie je architektonicky prepojená so žiadnou inou stavbou.

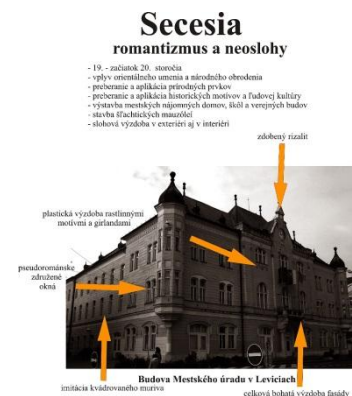
Skladba informačných poznámok pochopiteľne zohľadňuje pestrosť viacerých štýlov, z ktorých každý sám osebe predstavuje pomerne zložitý komplex. Chronologické vymedzenie je celkom jednoznačné, hoci pri detailnom rozdelení by som musela brať ohľad na rozdiely rádovo merateľné na dekády. To však nie je primárnym cieľom

didaktickej pomôcky. Tou je stručné vystihnutie podstaty architektúry konca 19. storočia, inšpirovanej nedávno prebudeným záujmom o národnú históriu, ľudovú kultúru ako aj o umenie pre Európanov exotických krajín, najmä orientálnych. Takto som študentom priblížila náhly posun od klasicistickej striedmosti k zvýšenej ozdobnosti. V poznámkach o nových typoch stavieb som poukázala predovšetkým na zvýšený podiel mestskej architektúry, verejných budov, hoci ani fenomén šľachtických mauzóleí v historizujúcich slohoch nemožno podceňovať, pretože tvoria významnú skupinu dobových pamiatok v našom regióne (pseudorománsky - Zlaté Moravce, pseudogotický - Želiezovce).

Na fasáde levickej radnice sa nachádza pomerne veľa detailov, charakterizujúcich všetky uvedené štýly. Ich spoločným menovateľom je návrat obl'uby výzdoby. Študenti si pri výtvarnom stvárnení mali vybrať medzi trojdimenzionálnymi morfológickými dekoráciami v podobe vežičiek, rizalitov, arkierov a balkónov, alebo uprednostniť menšie, plošné detaily ako tvary okien, či imitáciu štruktúry muriva. V zhode s filozofiou secesie a neoslohov sa takisto oslobodili od architektonických kánonov a zabehaných schém, nastúpila odvaha v podobe kombinácie prvkov, ktoré bolo v predchádzajúcich obdobiach nepredstaviteľné kombinovať.

Obrázok 11 Mestský úrad v Leviciach
Prameň: vlastná fotografia

Obrázok 12 Metod. pomôcka
Prameň: vlastný návrh

V tematických výchovno-vzdelávacích plánoch Strednej umeleckej školy Ladislava Bielika v študijnom odbore 8261 M propagačná grafika v názve tematického celku Prostriedky výstavby a kompozície. Symetria a asymetria s témou vyučovacej hodiny Symetrické opakovanie motívu s využitím prírodných prvkov. Kompozícia-kresba masným pastelom som študentom ako inšpiračný zdroj zadala nádherné ornamenty z budovy Mestského úradu, pričom až teraz si uvedomili krásu detailov, ich originalitu a inšpiráciu prírodnými prvkami. Tieto ornamenty vychádzajúce z organických tvarov mali zoštylizovať a farebne previesť technikou maľby masným pastelom. Niektoré detaily potom dokázali druhotne vyzdvihnúť technikou preškrabávania, ktorú aplikovali na niektorých vybraných miestach na masný pastel. Konštrukčné detaily tak vytvorili krásnu farebnú aplikáciu-dekor.

Tvorba metodickéj pomôcky - Konštruktivizmus

Z obdobia **konštruktivizmu** je najkomplexnejšou stavbou **Schoellerov mlyn v Leviciach**. Vzácnu zhodou okolností tento technicko-architektonický unikát dodnes

stojí v málo pozmenenej podobe vrátane viacerých zachovaných zariadení, rátajúc do toho pôvodnú strojoňu. Navyše sa nachádza v centre mesta, takže je dôverne známy nielen obyvateľom, ale aj návštevníkom. Citlivá pamiatková obnova zachovala mlynu autentický vzhlád priemyselnej stavby konca 19. storočia. Z množstva možných pohľadov som zvolila záber od západu, na ktorom vyniká jednak celková silueta komplexu a zároveň je možné pozorovať aj niektoré technické detaily, zaujímavé aj z výtvarného hľadiska.

Rámcové chronologické začlenenia konštruktivismu nemá výrazné náučné poslanie, nakoľko konštruktivistické stavebné postupy pretrvávali ešte dlho v dvadsiatom storočí. Išlo mi však o oboznámenie študentov so skutočnosťou, že v sledovanom období paralelene existovali viaceré štýly. Ostatné poznámky sa vzťahujú na podstatu konštruktivismu. Študent si musí uvedomiť, že tento architektonický smer bol na rozdiel od ostatných súvekých smerov zameraný takmer výlučne na priemysel, obchod a dopravu. Vysvetlila som aj to, že použitie nových stavebných materiálov podmienila ich cenová výhodnosť, čo je koniec-koncov alfou a omegou priemyselného stavebníctva dodnes. Takto do popredia vystupuje prepojenie dejín so súčasnosťou.

Schoellerov mlyn v sebe kombinuje jednoduchosť továrenskej budovy s množstvom prepracovaných technických detailov a štruktúr. Po výtvarnej stránke lákajú na stvárnenie a odvážne posuny práve tie súčasti stavby, ktoré zvyčajne nevidíme na ostatných stavbách. Najmä silueta silážnej veže a vonkajšie kovové schodisko študentov inšpirovali k tvorivej transformácii tvarov aj štruktúr. Napríklad konštrukcia schodiska vyprovokovala zručných kresliarov a spleť línií, ktorá ho tvorí, dostala novú podobu.

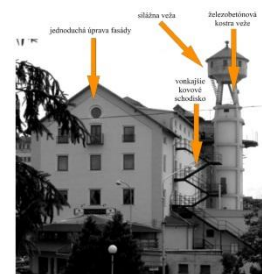

Obrázok 13 Schoellerov mlyn v Leviciach
Prameň: vlastná fotografia

Konštruktivismus

- 19. - začiatok 20. storočia
- výtv. priemyselnej revolúcie
- využitie nových stavebných materiálov (železobetón, oceľ, sklo, liatina...)
- výstavba tovární, skladov, závoňových budov

Schoellerov mlyn v Leviciach

Obrázok 14 Metod. pomôcka
Prameň: vlastný návrh

V tematických výchovno-vzdelávacích plánoch Strednej umeleckej školy Ladislava Bielika v študijnom odbore 8261 6 propagačná grafika v názve tematického celku Mierka s témou vyučovacej hodiny Kresba predmetu v zmenenej mierke som študentom ako inšpiračný zdroj zadala využiť jednoduché, no tvarovo veľmi zaujímavé línie z budovy Schoellerovho mlyna, ktoré pretransformovali do zmenenej mierky-zväčšovanie, zmenšovanie. Tvary zoštylizovali a previedli technikou kresby (ceruzka, pentelka, liner, tuš a pierko). Niektoré detaily potlačili, iné druhotne vyzdvihli. Vytvorili návrh na známku vychádzajúc z konštrukčnej pamiatky Schoellerovho mlyna.

Tvorba metodickej pomôcky - Funkcionalizmus

Krásnym príkladom **funkcionalizmu** je **dom na Námestí E. M. Šoltésovej v Leviciach**. Budova, dobre viditeľná z troch strán, situovaná na okraji mestského centra, poskytuje dostatok možností na štúdium architektonického smeru medzivojnového obdobia. Napriek niekoľkým úpravám si stále zachováva charakteristický vzhl'ad aj materiálovú štruktúru. Funkcionalistických stavieb je však nielen v Leviciach ale aj v iných mestách zachovaných pomerne dosť, rozpoznať ich však dokáže len skúsené oko. Preto je nutné študentov upozorniť na samotný fakt ich častého výskytu. Potom už závisí iba na ich pozornosti a záujme o pamiatky, či si v budúcnosti všimnú ďalšie.

Faktografickú zložku didaktickej pomôcky tvorí úzke časové vymedzenie funkcionalizmu, na ktoré nadväzuje prehľad jeho hlavných vonkajších prejavov, ako je odbúranie akejkoľvek výzdoby so zámerom vyzdvihnúť funkciu stavby, presvetlenie interiéru veľkými sklenenými plochami a odvážne tvarovanie fasády. Za rovnako dôležité považujem upozorniť študentov na typické konštruktivistické stavby ako vily, školy či iné verejné budovy.

Funkcionalistická stavba na Šoltésovej námestí pekne korešponduje so súvekými výtvarnými smermi, najmä s kubizmom a futurizmom. Výtvarne lákavé je napríklad rozložiť fasádu či celú hmotu stavby na základné geometrické tvary, línie, monochromatické plochy. Jednoduchosť funkcionalizmu doslova vyzýva na hru s tvarmi a farbami. Napriek domnejšiemu strohosti možno očakávať aj presahy študentských výtvorov do pre nich atraktívnej roviny sci-fi a fantasy. Veľké plochy okien tiež môžu inšpirovať k variáciám na odlesky svetla. Vďaka médiom pri takejto tvorbe určite je aj počítačová grafika.

Obrázok 15 Nárožný dom v Leviciach
Prameň: vlastná fotografia

Funkcionalizmus

- dvadsiate - tridsaťte roky 20. storočia
- výplyt hlinišom
- využívanie oceľových konštrukcií, prefabrikovaných dielov
- presvetlenie interierov veľkými sklenenými plochami
- prispôbenie konštrukcie budovy jej funkcii
- výstavbu nájomných domov, vil a verejných budov

Obrázok 16 Metod. pomôcka
Prameň: vlastný návrh

Tvorba metodickej pomôcky - Povoynové obdobie, tzv. architektúra budovania socializmu

Povoynové obdobie, architektúru tzv. budovania socializmu máme hojne zastúpenú v každom meste a obci. V Leviciach toto kontroverzné obdobie najlepšie dokumentuje **hotel Atóm**. Postavený v 80. rokoch v súvislosti s výstavbou neďalekej jadrovej elektrárne Mochovce symbolizuje politický režim aj bezradnosť architektov, plniacich často scestné požiadavky vtedajších mocipánov. Už zasadenie veľkej modernej budovy do historického centra mesta naznačuje prudký odklon od zásad urbanizmu. Komplikovaná silueta hotela je neprehliadnuteľná a markantná z každého pohľadu. Časté stavebné úpravy a adaptácie jej paradoxne ani neubližujú ani nepomáhajú.

Pri objasňovaní dobových reálií bolo nutné študentom, ktorí už totalitu nezažili, vysvetliť jej podstatu a v návaznosti na to aj jej prejavy v architektúre. Súvislosti sa dajú dobre dokumentovať na mnohých stavbách, ktoré stále máme okolo seba v hojnom počte (čínžiaky, nákupné strediská, kultúrne domy, nemocnice...). Vhodné sa zdá aj porovnanie s naoko podobnými architektonickými štýlmi, konštruktivismom a funkcionalizmom. Naopak, nepovažovala som za nutné zaťažovať študentov podrobnosťami komunistickej ideológie, skôr poukázať na nelogickosť konštrukčných postupov a nevhodnosť volených materiálov a často nevhodné rozmiestňovanie týchto stavieb všade navôkol.

Monumentálnosť a málo invenčné kombinovanie kubických hmôt umelecky skôr než historicky kompatibilný socialistický realizmus evokuje moderné výtvarné smery, ktoré umožňujú doviest' transformáciu predlohy až do absurdných podôb. Opakovanie rovnakých prvkov, radenie na spôsob detskej skladačky zas ponúka prakticky nekonečné možnosti ich spájania a vytvárania nových, nečakaných štruktúr a kombinácie všetkých farebných možností. Schematické radenie, voľné radenie, opakovanie, zmnožovanie, vypúšťanie, hry s tvarmi to všetko sa dá vytvoriť z monotónnej, kubus pripomínajúcej architektonickej pamiatky. Využiť sa dajú viaceré výtvarné techniky a postupy, resp. aj ich kombinácia: kresba ceruzkou, linerom, tušom, maľba akvarelom, temperou, kvašom, akrylom, maľba pastelom, odtlačanie, koláž, frotáž, muchláž, montáž, demontáž.

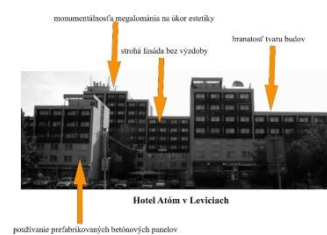

Obrázok 17 Hotel Atóm v Leviciach
Prameň: vlastná fotografia

Povojnové obdobie

- 20. storočie (1948 - 1989)
- vplyv komunistickej ideológie
- kollektívna tvorba v architektúre
- masové výstavby na úkor kvality a estetických stránok
- využitie ľahko dostupných a lacných materiálov (hliník, azbest, betónové panely)
- výstavba panelových bytových domov, verejných budov
- ignorácia pamiatok a ostatných verejných priestranstiev
- výstavba pamiatok na oslavu režimu

Obrázok 18 Metod. pomôcka
Prameň: vlastný návrh

V tematických výchovno-vzdelávacích plánoch Strednej umeleckej školy Ladislava Bielika v študijnom odbore 8297 M fotografický dizajn v názve tematického celku Plocha a tvar s témou vyučovacej hodiny Farebné členenie plochy pomocou geometrických tvarov. Maľba - som študentom zadala Hotel Atóm ako nosný prvok so svojimi pravidelne sa opakujúcimi, radenie pripomínajúcimi blokmi. Fádnu fasádu hotela (sivá v kombinácii s dreveným obložením) mali poňať ako farebný blok, ako základ, resp. podklad, na ktorý vystavali farebné plochy rozličnými spôsobmi-maľba, odtlačanie, frotáž, koláž, kombinovaná technika a vytvárali nové zoskupenia, nové farebne členené bloky, akoby nové - futuristické a zároveň rovnako súčasné hotely. Táto hra s tvarmi a farbami, s radením, komponovaním, zoskupovaním a preskupovaním v študentoch vyvolala nielen pocity z detstva, ale zároveň v nich umocnila aj iné pocity a to také, že sa začali zamýšľať nad tým, aké by to bolo fotografovať výlučne architektúru, resp. fotografovať cez farebné sklíčka, či fólie a tak sa vnesie „duša“ obdobia tzv. budovania socializmu do le cube, resp. le cube sa odrazí na stavbách súčasnosti.

4 ŠTRUKTÚRA A PRIEBEH VYUČOVACEJ HODINY

4.1 Opis štruktúry vyučovacej hodiny

Učiteľ si musí prácu na hodine dôkladne rozvrhnúť a premyslieť, aby študentov oboznámil s umenovednou skutočnosťou a študenti mali dostatočný čas na realizáciu vlastnej tvorivej činnosti.

Pri príprave vyučovacej hodiny som si musela stanoviť špecifické ciele, nakoľko predmet vyučovania sa vymyká bežným vzdelávacím zvyklostiam, čo je podmienené typom školy, na ktorej sa uskutočňuje, študijným odborom aj samotného predmetu. Vychádzala som zo schválených učebných osnov, ktoré prispôsobujem špecifickým cieľom, schopnostiam žiakov príslušných ročníkov a povahe predmetu (Turek 2010, s. 61 - 63).

Ak sa pozeráme na kompetencie ako súhrn schopností, ktorými sa má jednotlivec odlíšiť od celku, dá sa povedať, že navrhovaná vyučovacia hodina je zameraná práve na tento aspekt vyučovania (Turek 2010, s. 70). Ide pre nej nielen o nácvik výtvarných zručností, ale najmä o ich fixovanie a zároveň prepojenie zručností s vedomosťami prostredníctvom regionálnych kultúrnych pamiatok, na ktoré sa väčšinou vo vyučovacom procese neprihliada (hoci práve na škole umeleckého a umenovedného zamerania je tento prvok viac-menej nevyhnutný).

Prečo zavádzať vlastné, z regionálnych zdrojov inšpirované metodické pomôcky do praxe?

- pasívna forma výuky sa mení na aktívnu
- študenti získajú pozitívny vzťah k miestnym pamiatkam
- uvedomia si významnosť domáceho prostredia
- kladné hodnoty svojho okolia budú prezentovať aj v budúcnosti
- ich tvorivosť a fantázia bude podnecovaná reálnymi zdrojmi

Predmet: Výtvarná príprava

Ročník: 1. roč. SUŠ

Trieda: 1. GV-propagačná grafika

Tematický celok: Prostriedky výstavby a kompozície. Rytmus

Téma: Štylizovaný geometrický ornament. Kombinovaná technika

Všeobecné ciele

- osvojiť si kľúčové kompetencie
- osvojiť si kultúrne kompetencie
- rozvíjať manuálne zručnosti
- rozvíjať tvorivé umelecké schopnosti
- naučiť sa výtvarné techniky

Špecifické ciele

Kognitívne

- definovať a vysvetliť pojem ornament, geometria, štylizácia
- aplikovať poznatky o geometrii, štylizácii, kružbe, vitráži
- zdôvodniť využitie ornamentu pri architektonickej výstavbe najmä členených kružbových a lomených okien pri gotických stavbách, no aj v súčasnej architektúre, interiérových prvkoch a výtvarnom umení

Afektívne

- zaujať postoj k významu využitia štylizovaného geometrického ornamentu v praxi

Socioafektívne

- priblížiť študentom detaily okolitej architektúry
- poukázať na pestrosť v architektonickej štylizácii na stavbách v meste a okolí
- poukázať na prepojenosť historických slohov so súčasným životom
- vyvolať u študentov pocit spoluzodpovednosti za ochranu kultúrno-historických pamiatok

Psychomotorické

- demonštrovať overené poznatky v praktických úlohách
- zvládnuť techniku kresby, maľby, koláže a ich kombinácie

Vyučovacie metódy

- motivačný rozhovor
- názorná metóda využívajúca vizuálne vnemy
- pozorovanie
- práca s prinesenými metodickými pomôckami
- metóda kladenia otázok a hľadanie vhodného riešenia
- metóda praktickej práce
- metóda individuálnej pracovnej činnosti

Didaktické pomôcky

demonštračné pomôcky

- mnou vytvorené metodické pomôcky
- knihy o umení
- kaleidoskop
- fotografie
- plagáty

výtvarné pomôcky

- doska formát A2, skicár, výkres (2ks- 1 ks formátu A2, 1ks formátu B2), papierová lepiaca páska, priesvitná lepiaca páska, špongia, štetce ploché, štetce okrúhle, vyťahovátka, nádoba na vodu, paleta, farby temperové, akvarelové, akrylové, handrička na utieranie štetcov, tuš, pierko, vyťahovátka, lepidlo, farebné papiere, guma, orezávač, ochranný pracovný plášť

Kľúčové kompetencie

- kompetencie k poznávaniu nového
- komunikačné kompetencie
- sociálne a personálne kompetencie
- kompetencie kultúrneho povedomia a vyjadrovania
- kompetencie estetického cítenia a výtvarného nazerania
- kompetencie k vytváraniu nových výtvarných činností
- sebareflexívne kompetencie
- kompetencie k celoživotnému učeniu

Fakty

- vysvetliť obdobie gotiky, z čoho vychádzala, kam smerovala, čo nového do umenia a výtvarného nazerania priniesla, aké boli novinky, resp. výtvarní

gotiky (lomené okná, rozeta, kružbový ornament, geometria, štylizácia), vysvetliť čo je kombinovaná technika

Pojmy

- gotické umenie, ornament, kružba, rozeta, chrlič, lomený oblúk, kombinovaná technika, maľba, kresba, koláž, geometria, štylizácia

Výkonový štandard

pochopiť čo je to štylizácia a geometrický ornament, vytvoriť si vlastnú geometrickú štylizáciu, samostatne abstraktne myslieť, vedieť použiť správne výtvarné techniky a dokázať ich kombinovať, využívať medzipredmetové vzťahy (výtvarná príprava, prax, navrhovanie, dejepis, dejiny výtvarnej kultúry, technológia).

4.2 Rozpis štruktúry vyučovacej hodiny

Predmet: Výtvarná príprava

Ročník: 1. roč. SUŠ

Trieda: 1. GV-propagačná grafika

Tematický celok: Prostriedky výstavby a kompozície. Rytmus

Téma: Štylizovaný geometrický ornament.

Technika prevedenia: Kombinovaná technika

Didaktické pomôcky:

demonštračné pomôcky

- mnou vytvorená metodická pomôcka - Gotika, kláštorň kostol v Hronskom Beňadiku, knihy o umení, kaleidoskop, fotografie, plagáty

výtvarné pomôcky

- doska formát A2, skicár, výkres (2ks- 1 ks formátu A2, 1ks formátu B2), papierová lepiaca páska, priesvitná lepiaca páska, špongia, štetce ploché, štetce okrúhle, vyťahovátka, nádoba na vodu, paleta, farby temperové, akvarelové, akrylové, handrička na utieranie štetcov, tuš, pierko, vyťahovátka, lepidlo, farebné papiere, guma, orezávač, ochranný pracovný plášť

Čas: 7:55 - 11:05

Činnosť:

Evokácia - motivačný rozhovor

Poznáte Hronský Beňadik?

Boli ste niekedy v Hronskom Beňadiku?

Všimli ste si kostol s kláštorňým komplexom týčiaci sa na brale pri hlavnej ceste?

Viete, že tento kostol je gotický?

Čo vo vás evokuje slovo gotika a aké sú jej prejavy v architektúre a umení?

Čo si predstavujete pod pojmom lomený oblúk, kružba, ornament?

Čo si predstavíte pod pojmom geometrická štylizácia?

Uvedomenie

Potrebovali sme ukážky kostola v Hronskom Beňadiku (nami spracované pomôcky), vysvetlili sme hlavné znaky, poukázali na tvary a použité materiály, povedali, prečo sa v tomto období vytvárali práve takéto pamiatky, prečo mali takéto tvary, prečo sa využíval práve takýto spôsob štylizácie.

Povedali sme študentom, čo je to ornament, kde všade sa môže vyskytovať, čo sa považuje za ornament pri gotickej architektúre, naopak, čo pri barokovej, či secesnej - ukázali ukážky (učebné pomôcky jednotlivých charakteristických stavieb toho konkrétneho slohového obdobia). Čo znamená ornament dnes, kde inde okrem architektúry sa môže vyskytovať v praktickom živote (potlač na látkach, kachličkách, tapetách a pod.).

Tvorivá činnosť - realizácia

Študenti vytvorili vlastný štylizovaný geometrický ornament na základe ukážok nami vytvorených metodických pomôcok a vlastného výtvarného cítenia a nazerania.

- Príprava výtvarných pomôcok
- Napínanie výkresu
- Robenie návrhov
- Prekreslenie vybraného návrhu na napnutý výkres
- Samotné prevedenie umeleckého výkonu
- Záverečné začisťovanie a paspartovanie

Príprava výtvarných pomôcok

Pripraviť si dosku formátu A2, nádobu naplniť vodou, špongiu navlhčiť, papierovú lepiacu pásku si nastrihať na potrebnú veľkosť, pripraviť si ceruzky, farby, paletu, štetce, handričku, tuš, pierko, vyťahovátka, gumu, orezávač, lepidlo, farebné papiere si natrhať, príp. nastrihať na potrebnú veľkosť.

Napínanie výkresu

Výkres si položiť na dosku. Z jednej strany po ňom prejsť navlhčenou špongiou. Keď je z jednej strany celý navlhčený, otočiť ho, vyrovnáť a navlhčiť špongiou aj druhú stranu. Navlhčiť si lepiacu pásku. Prilepiť výkres o dosku lepiacou páskou po okrajoch. Takto napnutý výkres nechať voľne vysušiť, aby sa narovnal.

Robenie návrhov

Kým výkres schne na doske, spraviť si návrhy. Do skicára formátu A4 si nakresliť rozličné farebné a tvarové varianty geometrickej štylizácie na základe ukážok a metodických pomôcok. Na základe skíc si vybrať definitívny variant, ktorý sa zrealizuje.

Prekreslenie vybraného návrhu na napnutý výkres

Na suchý napnutý výkres prekresliť vybraný návrh. Podľa potreby zväčšiť a detaily podrobnejšie vypracovať.

Samotné prevedenie umeleckého výkonu

Kombinovanou technikou podľa výberu prakticky zrealizovať svoj umelecký zámer. Namiešať si potrebnú farebnosť z temperových, akvarelových, akrylových farbiel, prípadne ich kombináciou. V prípade koláže si natrhané/nastrihané farebné papiere pracne nalepiť do požadovaných tvarov. Hraničné línie vytiahnuť vyťahovátkom, resp. tušom a pierkom.

Záverečné začisťovanie a paspartovanie

Preschnutý výkres si začistiť odstránením nečistôt pomocou gummy alebo orezávačom, vyškriabať neželané škvrny. Preschnutý a začistený výkres vyrezať z dosky orezávačom za pomoci dlhého pravítka.

Z čistého výkresu si vyrezať paspartu orezávačom za pomoci dlhého pravítka podľa výšky a šírky nameranej zrealizovanej výtvarnej práce. Okraje pasparty musia byť väčšie ako samotná zrealizovaná výtvarná práca.

Zapaspartovať výkres podlepením pomocou priesvitnej lepiacej pásky. Takto zapaspartovanú prácu môžeme považovať za hotovú.

Reflexia

Študenti pracovali individuálne podľa svojich návrhov samostatne prakticky realizovali výtvarné práce.

Záver vyučovacej jednotky

Študenti ústne obhájili prezentované výsledky svojej tvorivej práce. Práce boli nielen výtvarne zaujímavé, ale pozitívne hodnotili vyučovací proces, ktorý sa vymykal od bežných hodín výtvarnej prípravy práve tým, že ich nielen výtvarne, ale i vedomostne obohatil. Prvýkrát mali možnosť spoznávať významné obdobia mesta, v ktorom sa mnohí z nich narodili. Aj mimolevickým študentom lichotilo, že mesto a okolie, v ktorom sa rozhodli stráviť svoje študentské roky je pre nich významné nielen tým, že ich pripravuje na život v umeleckej brandži, ale aj v minulosti bolo svedkom rozličných kultúrnych a spoločenských zmien, čo sa najvýraznejšie odráža práve na architektonických pamiatkach.

Záverečné hodnotenie

Kritériá hodnotenia

- Splnenie zadanej úlohy podľa daných pokynov
- Pochopenie úlohy
- Využitie časovej dotácie
- Originalita
- Čistota prevedenia

Domáca úloha

- Vytvoriť ľubovoľný návrh vitrážového okna na vlastnú izbu s použitím geometricky štylizovaného ornamentu.

Poznámky

- 180 minútový vyučovací blok (blok trvajúci 4 vyučovacie hodiny s jednou 10 minútovou prestávkou od 9:25-9:35)

ZÁVER

V predloženej práci mi išlo o implementáciu regionálnych kultúrnych pamiatok do vyučovacieho procesu v rámci predmetu výtvarná príprava na strednej umeleckej škole. Po zozbieraní vedeckých informácií a faktov som vybrala pre každé slohové obdobie jednu charakteristickú stavbu. Použila som ju vo forme metodickéj pomôcky na objasnenie slohových charakteristík. Pomôcka obsahovala základné fakty, viažúce sa k obdobiu, ako aj grafické zvýraznenie najtypickejších architektonických prvkov. S jej využitím študenti prenikli do podstaty vývoja architektúry v regionálnom, ale aj v globálnom meradle a svoju nekonečnú predstavivosť vedeli využiť pomocou reálnych podnetov.

Mojím hlavným zámerom bolo vytvorenie metodických pomôcok a ich implementácia do vyučovacej hodiny, na ktorej študenti po oboznámení sa so stavebnými slohmi tieto výtvarne ďalej rozpracovávali. Využívali pri tom techniky a postupy, vychádzajúce zo špecifík slohov, prelínajúce sa s tematickými celkami. Napríklad u románskej a gotickej architektúry uplatnili grafické techniky, ktoré korešpondovali s lineárnym vykreslením oblúkov či klenieb. V prípade ostatných slohov (klasicizmus, funkcionalizmus, moderná architektúra) zas využili kombinácie techník s presahom do trojdimenzionálnej tvorby. Pri realizácii výtvarných diel som často využívala vlastné metodické pomôcky a to jednak na posilnenie predstavivosti študentov a jednak na uvedenie základných faktov a súvislostí, samozrejme so sprievodným komentárom. Študenti sa veľmi rýchlo začali zapájať do vyučovacieho procesu, opisovali vlastné skúsenosti a zážitky s historickou architektúrou, čo bolo dôkazom, že o tému majú živý záujem.

Študenti sa zhostili úlohy mimoriadne invenčne a po prvotných impulzoch z mojej strany začali samostatne pracovať. Výsledkom šiestich vyučovacích blokov bolo asi tridsať prác, predstavujúcich rôzne techniky a rôzne tvorivé prístupy.

Vyučovací proces som im na záver spestrila exkurziou do centra Levíc, spojenou s obhliadkou historických stavieb. Tento záver študentom pripomenul, že historická architektúra nie je zbierkou mŕtvych rekvizít rozmiestnených v krajine, ale živou súčasťou dneška.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. BALOGH, J. – GARAS, K. – DERCSÉNYI, D. – GEREVICH, L. 1961 A Magyarországi művészet története I. Képzőművészeti alap kiadóvállalata, Budapest. 1961.
2. ÇELEBI, E. 1978. Seyahatname. Kniha ciest. Tatran, Bratislava. 1978.
3. GAVORA, P. 2000. Úvod do pedagogického výzkumu. Paido, Brno. 2000. ISBN: 80-85931-79-6
4. HABOVŠTIK, A. – HOLČÍK, Š. 1975. Hronský Beňadik. Včasnostredoveké hradisko a bývalý stredoveký kláštor. AÚ SAV, Nitra. 1975.
5. CHRÁSKA, M. 2007. Metody pedagogického výzkumu. Základy kvantitatívneho výzkumu. 1. vyd. Grada Publishing a.s., Praha. 2007. ISBN: 978-80-247-1369-4
6. JANKOVIČ A KOL. 1986. Pamiatky na Slovensku. Obzor, Bratislava. 1986.
7. PIJOAN, J. 2000. Dejiny umenia / 10. Ikar, Bratislava. 2000. ISBN: 80-7118-830-1
8. PISOŇ, Š. 1986. Hrady, zámky a kaštiele na Slovensku. Osveta, Martin. 1983.
9. Slovensko Kultúra. 1979 – 1. časť. Obzor, Bratislava. 1979.
10. STRUHÁR, A. 1977. Geometrická harmónia historickej architektúry na Slovensku. Tatran, Bratislava. 1977.
11. Súpis pamiatok na Slovensku. Zväzok prvý A – J. 1967. Obzor, Bratislava. 1967.
12. Súpis pamiatok na Slovensku. Zväzok druhý I – M. 1968. Obzor, Bratislava. 1968.
13. Súpis pamiatok na Slovensku. Zväzok tretí N – Z. 1969. Obzor, Bratislava. 1969.
14. SYROVÝ, B. A KOL. 1974. Architektura svědectví dob. SNTL – nakladatelství technické literatury, Praha. 1974.
15. ŠÁŠKY, L. 1992. Barok na Slovensku. Pamiatky a múzeá, 5 – 6, 1992, s. 2 – 58. ISSN: 1335-4353
16. ŠVOLÍKOVÁ, M. 2005. Kultúrne pamiatky a významní stavitelia mesta Levíc v zrkadle archívnych prameňov Štátneho archívu v Leviciach. Monumentorum Tutela, 16, 2005, s. 273 – 281. ISSN: 80-89175-00-7
17. Tematické výchovno-vzdelávacie plány Strednej umeleckej školy Ladislava Bielika na školský rok 2012/2013 v študijnom odbore 8297 M fotografický dizajn
18. Tematické výchovno-vzdelávacie plány Strednej umeleckej školy Ladislava Bielika na školský rok 2012/2013 v študijnom odbore 8261 6 propagačná grafika
19. TOLNAI, C. 2006. Levice na starých pohľadniciach. DAJAMA, Bratislava. 2006. ISBN: 978-80-89226-05-4
20. TUREK, I. 2010. Didaktika. Iura Edition, Bratislava. 2010. ISBN: 978-80-8078-322-8

Internetové zdroje

21. Aktivizujúce metódy [online]. pdf.umb.sk, [cit. 13.3.2014]. Dostupné na [www: http://www.pdf.umb.sk/~lrovnanova/PL_aktivizujuce_metody_text.pdf](http://www.pdf.umb.sk/~lrovnanova/PL_aktivizujuce_metody_text.pdf)

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Metodická pomôcka - Románsky sloh

Príloha 2 Metodická pomôcka - Gotika

Príloha 3 Metodická pomôcka - Renesancia

Príloha 4 Metodická pomôcka - Barok

Príloha 5 Metodická pomôcka - Klasicizmus

Príloha 6 Metodická pomôcka - Secesia, romantizmus a neoslohy

Príloha 7 Metodická pomôcka - Konštruktivizmus

Príloha 8 Metodická pomôcka - Funkcionalizmus

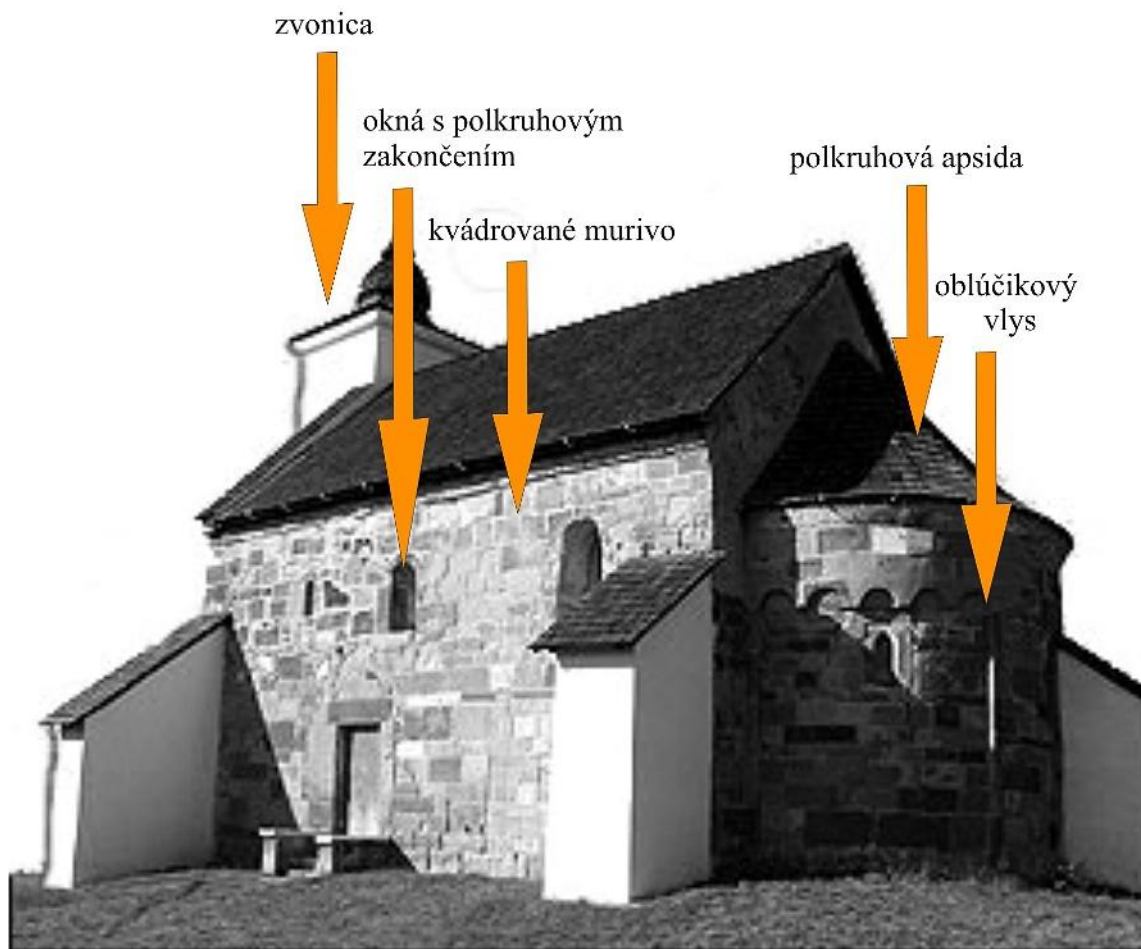
Príloha 9 Metodická pomôcka - Povojnové obdobie, tzv. architektúra budovania socializmu

Príloha 10 Ukážky študentských prác

Príloha 11 Ukážky študentských prác

Románsky sloh

- 10. - 13. storočie
- nadväzovanie na veľkomoravské tradície
- stavba panských emporových kostolíkov

zvonica

okná s polkruhovým
zakončením

kvádrované murivo

polkruhová apsida

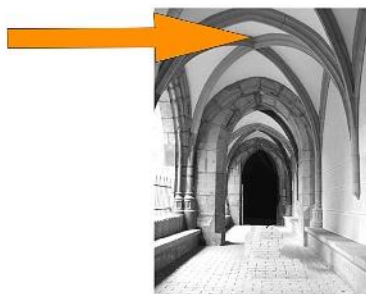
oblúčikový
vlys

Kostol v Kalinčiakove

Gotika

- 13. - 16. storočie
- nadväzovanie na románske obdobie
- stavba katedrálnych kostolov

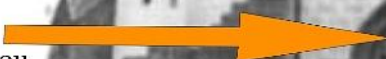
krížová klenba kláštora
v Hronskom Beňadiku

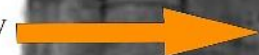
štíhle vysoké veže

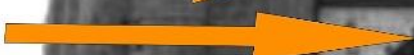
lomené okno
s gotickou kružbou

system oporných pilierov

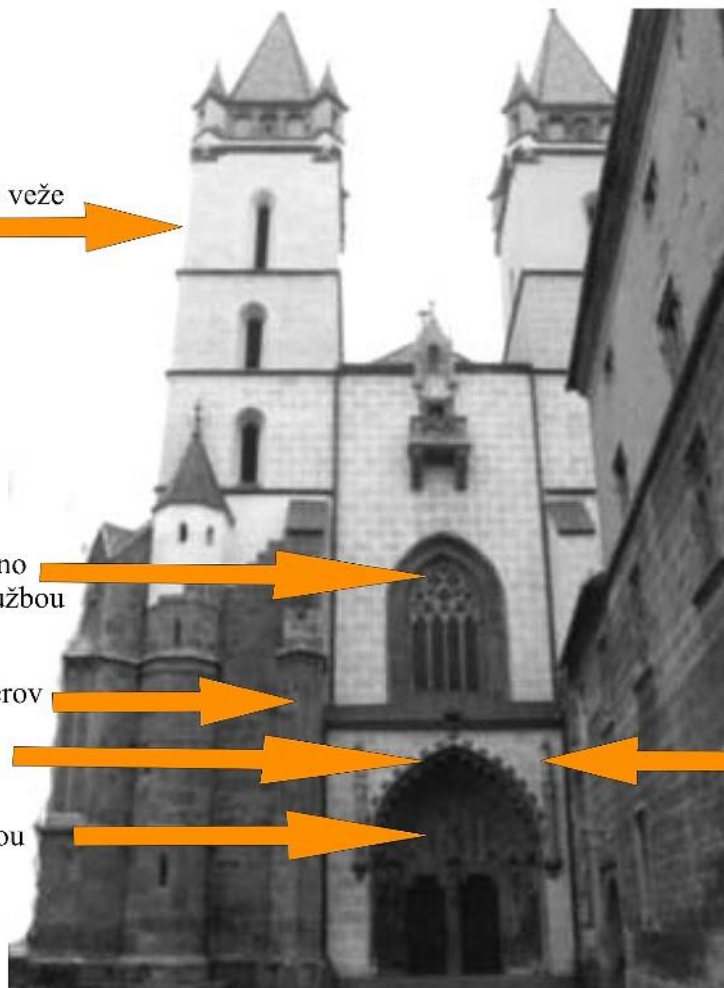
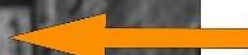
tympanón

vstupný portál
s bohatou sochárskou
výzdobou

fiála

Kostol v Hronskom Beňadiku

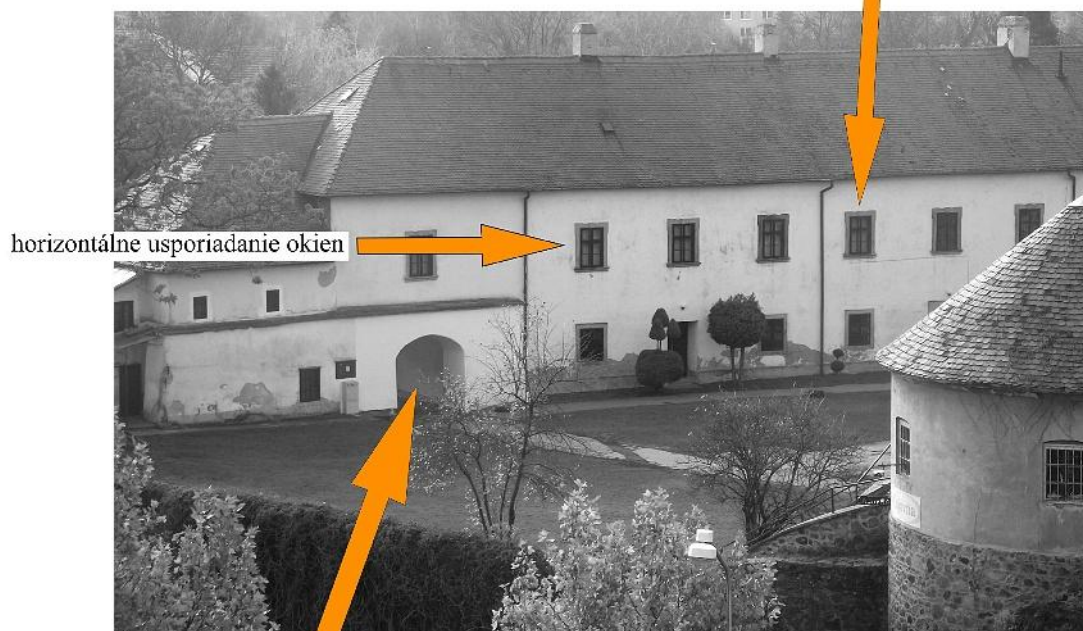
Renesancia

- 16 - 17. storočie
- inšpirácia antickou kultúrou
- stavba protitureckých pevností a šľachtických sídiel

kamenný vstupný portál

okná lemované kamennými šambránami

horizontálne usporiadanie okien

oblúkovitá vstupná brána

Dobóvský kaštieľ v Leviciach

Barok

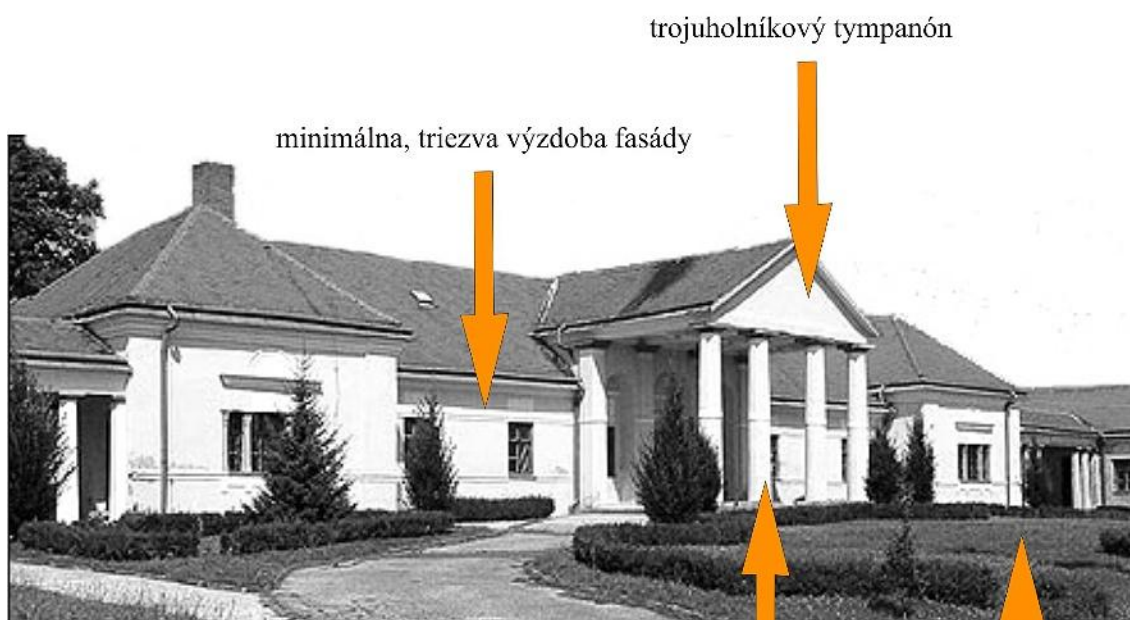
- 18. storočie
- výstavba kaštieľov a palácov
- stavba trojičných a mariánskych stĺpov
- výstavba kalvárií a sôch svätých
- bohatá ozdobnosť interiérov a exteriérov

Radnica v Pukanci s trojičným stĺpom v popredí

Klasicizmus

- 18. - 19. storočie
- stavba kaštieľov a kúrií
- výstavba tzv. tolerančných (protestantských) kostolov
- striednosť vo výzdobe stavieb
- inšpirácia antickou kultúrou

trojuholníkový tympanón

minimálna, trizeva výzdoba fasády

Kaštieľ v Kalinčiakove

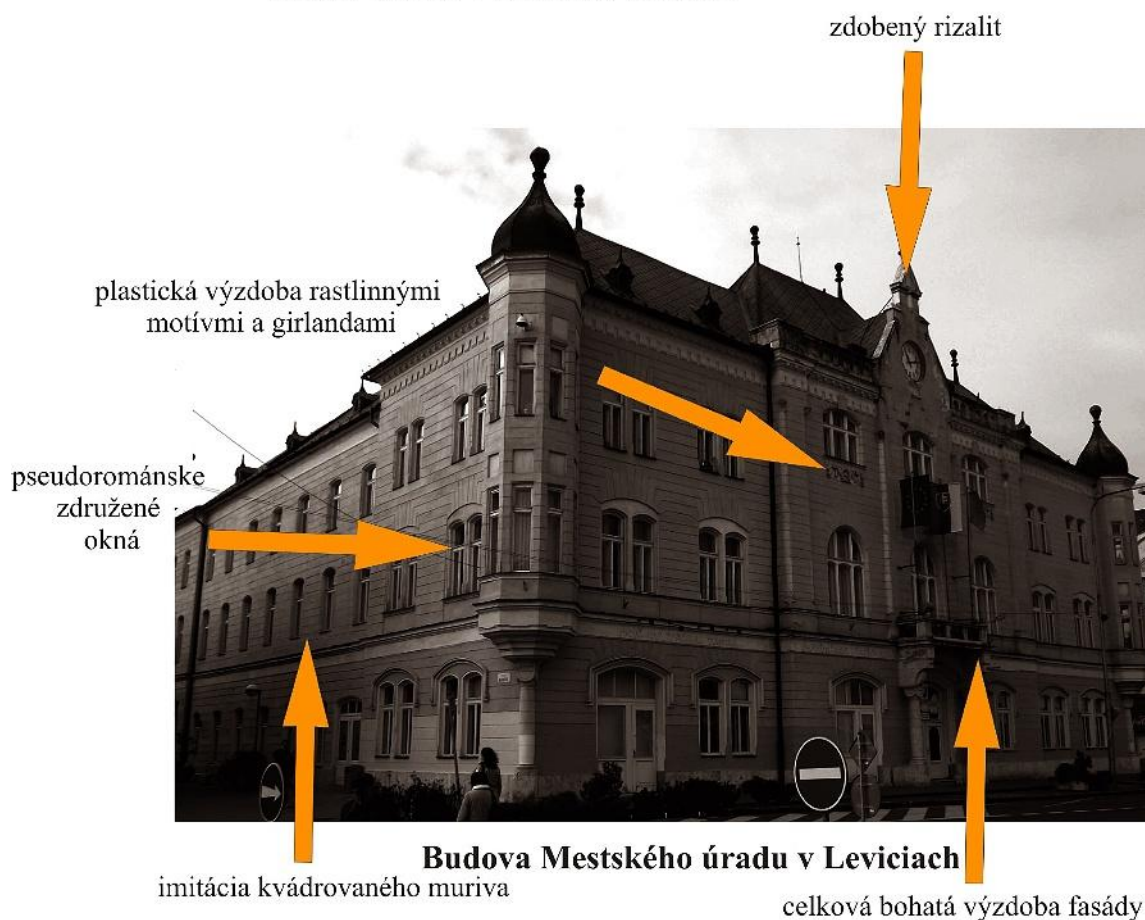
vystupujúci stredový rizalit podopretý pseudoantickými stĺpmi

parková úprava okolia

Secesia

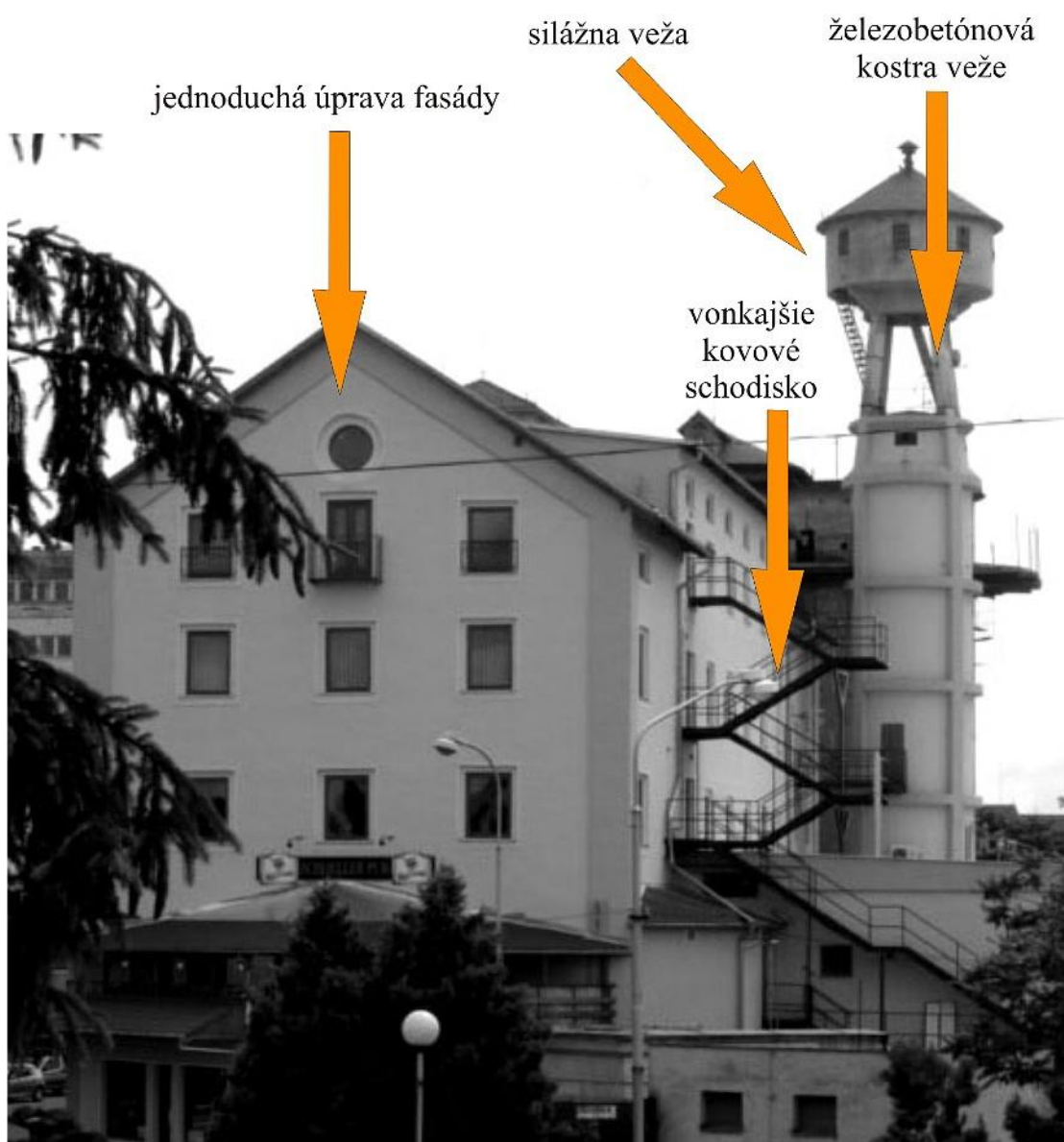
romantizmus a neoslohy

- 19. - začiatok 20. storočia
- vplyv orientálneho umenia a národného obrodzenia
- preberanie a aplikácia prírodných prvkov
- preberanie a aplikácia historických motívov a ľudovej kultúry
- výstavba mestských nájomných domov, škôl a verejných budov
- stavba šľachtických mauzóleí
- slohová výzdoba v exteriéri aj v interiéri

Konštruktivizmus

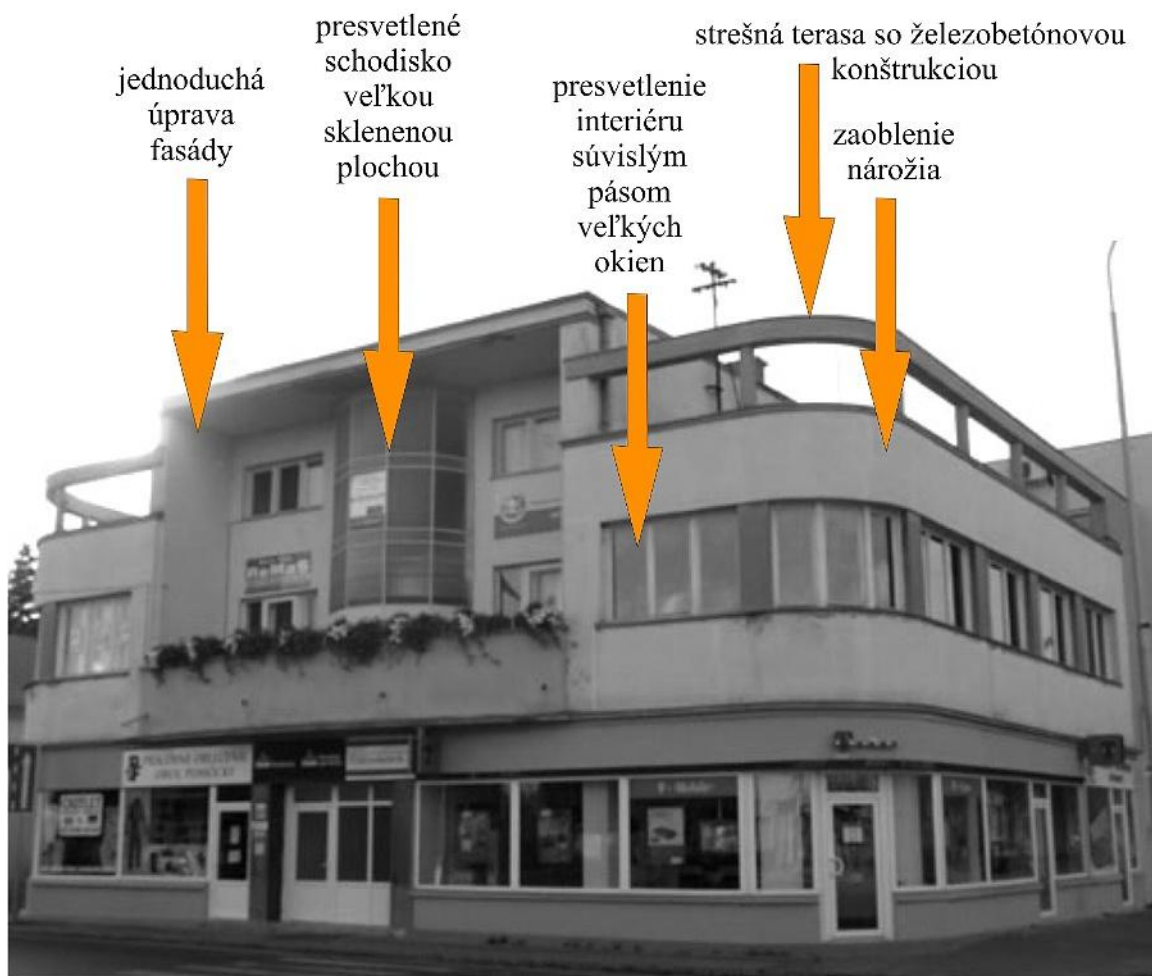
- 19. - začiatok 20. storočia
- vplyv priemyselnej revolúcie
- využitie nových stavebných materiálov (železobetón, oceľ, sklo, liatina...)
- výstavba tovární, skladov, železničných budov

Schoellerov mlyn v Leviciach

Funkcionalizmus

- dvadsiate - tridsiate roky 20. storočia
- vplyv bauhausu
- využívanie oceľových konštrukcií, prefabrikovaných dielov
- presvetlenie interiérov veľkými sklenenými plochami
- prispôbienie konštrukcie budovy jej funkcii
- výstavba nájomných domov, víl a verejných budov

Dom na námestí Eleny Maróthy - Šoltésovej v Leviciach

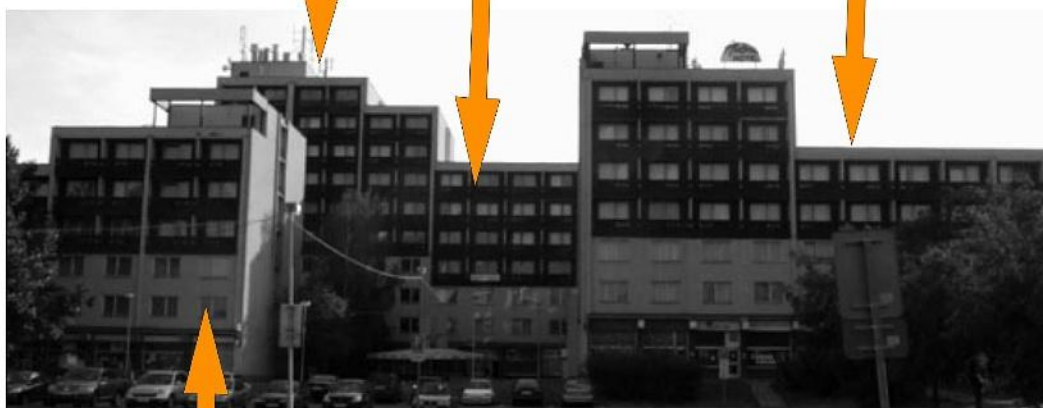
Povojnové obdobie

- 20. storočie (1948 - 1989)
- vplyv komunistickej ideológie
- šablónovitosť v urbanizme a v architektúre
- masová výstavba na úkor kvality a estetiky stavieb
- využívanie ľahko dostupných a lacných materiálov (hliník, azbest, betónové panely)
- výstavba panelových činžovních domov, verejných budov
- úprava námestí a ostatných verejných priestranstiev
- výstavba pamätníkov na oslavu režimu

monumentálnosť a megalománia na úkor estetiky

strohá fasáda bez výzdoby

hranatosť tvaru budov

Hotel Atóm v Leviciach

používanie prefabrikovaných betónových panelov

Príloha 10 Ukážky študentských prác

Príloha 11 Ukážky študentských prác

